

Tiedote terveystiedon opettajille ja opiskelijoille

Terveystiedon sähköinen ylioppilaskoe

Terveystiedon sähköinen ylioppilaskoe järjestetään ensimmäisen kerran syksyllä 2017. Tässä tiedotteessa esitellään kokeen tavoitetta, rakennetta, vastausten arvostelua, tehtäviin vastaamista ja kokeeseen valmistautumista.

Kokeen tavoite

Kokeen tarkoituksena on mitata kokelaan kypsyyttä ja opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Kokeen avulla arvioidaan opiskelijan kykyä monipuoliseen tiedonkäsittelyyn ja itsenäiseen kriittiseen ajatteluun sekä oppiaineen asiatietojen ja käsitteiden hallintaan.

Kokeen rakenne

Kokeessa on kolme osaa, joissa on yhteensä yhdeksän tehtävää. Näistä kokelas vastaa enintään viiteen tehtävään alla olevan ohjeistuksen mukaisesti. Kokeen maksimipistemäärä on 120 pistettä.

Osa I sisältää kolme tehtävää (0-20 pistettä), joista kokelas vastaa yhteen tehtävään. Osan I tehtävät ovat luonteeltaan niin sanottuja perustehtäviä, jotka edellyttävät kokelaalta pääasiassa tiedon muistinvaraista käyttämistä. Tehtävät voivat olla rajattuja tai yksi tehtävä voi sisältää useita pienempiä kysymyksiä.

Osa II sisältää kolme tehtävää (0-20 pistettä), joista kokelas vastaa kahteen tehtävään. Osan II tehtävät edellyttävät kokelaalta pääasiassa kykyä tiedon soveltamiseen ja analysointiin, mutta tehtävät voivat edellyttää myös muita ajattelun tasoja.

Osa III sisältää kolme tehtävää (0-30 pistettä), joista kokelas vastaa kahteen tehtävään. Osan III tehtävät voivat olla laajoja. Ne edellyttävät kokelaalta pääasiassa kykyä tiedon arviointiin ja kehittelyyn, mutta tehtävät voivat edellyttää myös muita ajattelun tasoja.

Kokeen arvostelu

Osan I tehtävät arvostellaan asiasisällön hallinnan perusteella (0-20 pistettä). Pisteytys ratkaistaan pääasiassa tehtävien lukumäärän perusteella, esimerkiksi kaksi kysymystä / 10 pistettä, neljä kysymystä / 5 pistettä tai viisi kysymystä / 4 pistettä. Hyvän vastauksen piirteissä voidaan kuvata 2 ja 4 pisteen vastauksen kriteerit (4 ja 5 pisteen kysymykset) tai 3, 6 ja 9 pisteen vastauksen kriteerit (10 pisteen kysymykset). Myös muunlaiset pisteytykset ovat mahdollisia.

Osan II tehtävät arvostellaan asiasisällön hallinnan ja tiedonkäsittelyn perusteella (enintään 10 + 10 pistettä). Asiasisällön hallinnan osalta kuvataan 3, 6 ja 9 pisteen vastauksen kriteerit. Tiedonkäsittely arvostellaan taulukon 1 kriteerien mukaan. Taulukon sisältämien kriteerien tarkempi tehtäväkohtainen käyttö määritellään hyvän vastauksen piirteiden yhteydessä. Taulukossa olevat tiedonkäsittelyn arvostelukohteet ovat samanarvoisia, ja näistä muodostuva keskiarvo annetaan kokonaislukuna.

Osan III tehtävät arvostellaan asiasisällön hallinnan ja tiedonkäsittelyn perusteella (enintään 15 + 15 pistettä). Asiasisällön hallinnan osalta kuvataan 4, 7, 10 ja 13 pisteen vastauksen kriteerit. Tiedonkäsittely arvostellaan taulukon 1 kriteerien mukaan. Taulukon sisältämien kriteerien tarkempi tehtäväkohtainen käyttö määritellään hyvän vastauksen piirteiden yhteydessä. Taulukossa olevat tiedonkäsittelyn arvostelukohteet ovat samanarvoisia, ja näistä muodostuva keskiarvo annetaan kokonaislukuna.

TAULUKKO 1 Tiedonkäsittelyn arvostelukriteerit terveystiedon kokeessa

Tiedonkäsittelyn arvostelukohteet	0 (0) p	2 (3) p	4 (6) p	6 (9) p	8 (12) p	10 (15) p
Käsitteiden käyttö Keskeisten käsitteiden valinta, määrittely ja käyttö Muiden käsitteiden asianmukainen käyttö	Käsitteitä ei ole valittu eikä määriteltä	Aiheen kannalta olennaisten käsitteiden valinta, määrittely ja käyttö satunnaista ja heikkoa	Aiheen kannalta olennaisten käsitteiden valinnassa ja käytössä joitakin puutteita, määrittely pintapuolista	Aiheen kannalta olennaisten käsitteiden valinta, määrittely ja käyttö pääosin asianmukaista	Aiheen kannalta olennaisten käsitteiden valinta, määrittely ja käyttö asianmukaista	Aiheen kannalta olennaisten käsitteiden valinta, määrittely ja käyttö asiantuntevaa ja luontevaa
Tiedon käyttö tehtävänannon mukaisesti Soveltaminen , esim. käyttäminen, muuttaminen, oletusten tekeminen, aineistojen hyödyntäminen	Tietoa ei sovelleta, aineistoa ei hyödynnetä	Tiedon ja aineiston käyttö uudessa tilanteessa tai tehtävän ratkaisemisessa niukkaa ja heikkoa tai aineistoa toistavaa	Tiedon ja aineiston käyttö uudessa tilanteessa tai tehtävän ratkaisemisessa pintapuolista	Tiedon ja aineiston käyttö uudessa tilanteessa tai tehtävän ratkaisemisessa pääosin asianmukaista	Tiedon ja aineiston käyttö uudessa tilanteessa tai tehtävän ratkaisemisessa asianmukaista	Tiedon ja aineiston käyttö uudessa tilanteessa tai tehtävän ratkaisemisessa monipuolista ja luontevaa
Analysointi , esim. vertailu, erottelu, luokittelu, ristiriitojen ja piilomerkitysten osoittaminen, olennaisen erottaminen epäolennaisesta, suhteiden tarkastelu (yhteydet, syy-suhteet, vuorovaikutusmekanismit)	Tietoa ei analysoida	Tiedon analysointi satunnaista ja niukkaa	Tiedon analysointia paikoittain, otteeltaan pintapuolista	Tiedon analysointi pääosin monipuolista ja johdonmukaista	Tiedon analysointi monipuolista ja johdonmukaista	Tiedon analysointi systemaattista, kokonaisvaltaista ja oivaltavaa
Arviointi , esim. suhteuttaminen, yleistäminen, yhdistäminen, arvottaminen, valitseminen, toteutettavuus, vaikuttavuus	Tietoa ei arvioida	Tiedon arviointi satunnaista ja niukkaa	Tiedon arviointia paikoittain, otteeltaan pintapuolista	Tiedon arviointi pääosin monipuolista ja johdonmukaista	Tiedon arviointi monipuolista ja johdonmukaista	Tiedon arviointi systemaattista, kokonaisvaltaista ja oivaltavaa
Luominen , esim. kehittäminen, suunnitleminen, tuottaminen, ongelmien asettaminen ja ratkaisu, johtopäätösten tekeminen	Suunnitelmat ja mallit puuttuvat, ongelmia ei aseteta tai ratkaista, johtopäätöksiä ei tehdä	Suunnitelmien ja vaihtoehtoisten mallien luominen tai ongelmien asettaminen ja ratkaiseminen sattumanvaraista ja heikkoa, johtopäätökset ylimalkaisia tai liioitelluvia	Suunnitelmat ja vaihtoehtoiset mallit niukkoja, ongelmien asettaminen ja ratkaiseminen pintapuolista, johtopäätökset pintapuolisia	Suunnitelmien ja vaihtoehtoisten mallien luominen pääosin monipuolista, ongelmien asettaminen ja ratkaiseminen pääosin uskottavaa, johtopäätökset pääosin asianmukaisia	Suunnitelmien ja vaihtoehtoisten mallien luominen monipuolista, tiedon käsitteellistäminen, ongelmien asettaminen ja ratkaiseminen uskottavaa, johtopäätökset asianmukaisia	Suunnitelmien ja vaihtoehtoisten mallien luominen oivaltavaa ja uskottavaa, tiedon käsitteellistäminen sekä ongelmien asettaminen ja niiden ratkaiseminen vakuuttavaa, johtopäätökset loogisia ja jäsentyneitä
Argumentaatio Väitteiden perustelu teorioiden, tutkimustiedon, faktojen ja esimerkkien avulla	Asioita ei perustella, perustelut eivät ole päteviä	Perusteluja niukasti, perusteleminen ylimalkaista, rajoittunutta, liioittelevaa tai epäuskottavaa	Perusteluja paikoittain, perustelut toteavia, yksinkertaisia tai pintapuolisia, perusteluissa paikoin puutteita tai virheitä	Perusteluja useissa kohdissa, perustelut pääosin paikkaansa pitäviä	Perusteluja useissa kohdissa, perustelut uskottavia ja selkeitä	Perusteluja kattavasti, perustelut monipuolisia ja vakuuttavia
Kokonaisuus Jäsentyneen ja johdonmukaisen vastauksen rakentaminen	Vastaus on sekava, samoja asioita toistetaan eri kohdissa	Vastaus on heikosti jäsennelly, ja se voi sisältää joitakin ristiriitaisuuksia, kokonaisuus hahmottuu heikosti	Vastaus on jäsennelly, mutta asiat jäävät irrallisiksi	Vastaus on pääosin johdonmukainen ja sitä on yritetty hahmottaa kokonaisuutena	Vastaus on johdonmukainen ja muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden	Vastaus on johdonmukainen ja muodostaa yhtenäisen, kiitettävästi jäsennellyn, asiassa pysyvän ja helposti ymmärrettävän kokonaisuuden

Tehtäviin vastaaminen

Terveystiedon sähköisessä kokeessa tarvitaan vastaavaa osaamista kuin viimeisten vuosien paperisissa terveystiedon ylioppilaskokeissa. Useimpiin kysymyksiin vastataan edelleen pääasiassa sanallisesti. Toisaalta koe edellyttää uudenlaista osaamista. Vastauksen enimmäispituutta voidaan rajoittaa, mikä edellyttää vastaajalta kykyä tiivistää vastaus tehtävän kannalta olennaiseen. Sähköinen koe mahdollistaa myös vastaamisen monipuolistamisen. Koejärjestelmän ohjelmilla on mahdollista laatia esseevastausten lisäksi esimerkiksi piirroskuvia, taulukoita ja diagrammeja.

Kokelaan on hyvä osata yksinkertaisten diagrammien, kaavioiden ja taulukoiden tuottaminen esimerkiksi Libre Office Calc -taulukkolaskentaohjelmalla. Kuva-aineistojen täydentämiseen tai yksinkertaisten havainnekuvien ja/tai kaavioiden tuottamisessa voi käyttää mitä tahansa ylioppilaskoejärjestelmän piirto-ohjelmaa (Libre Office Draw, Libre Office Impress, Pinta, Gimp¹) Tuotosten liittäminen vastaukseen tapahtuu kuvankaappauksen avulla. Toistaiseksi kuvankaappaukset ovat erillisinä vastauksen lopussa, joten niihin viittaaminen tekstissä on tärkeää. Vastausten luonnostelemiseen voi käyttää kynää ja paperia.

Kokeeseen valmistautuminen

Parhaiten kokeeseen voi valmistautua opiskelemalla monipuolisesti opetussuunnitelman tavoitteiden edellyttämää osaamista. Kursseilla käytettävien opetusmenetelmien ja tehtävänantojen tulisi harjaannuttaa kokelaita ajattelutaitojen kehittämiseen, jotta valmius vastata selityksiä etsiviin ja päättelyä testaaviin tehtäviin sekä tiedon soveltamiseen kasvaa.

Aineistojen käyttö tehtävien lähtökohtana lisääntyy. Tekstiaineistojen lisäksi kokeessa materiaalina voidaan käyttää esimerkiksi kuvia, videoita, ääntä, karttoja, mainoksia, taulukoita, tilastoja ja mittauksia. Monimuotoisten aineistojen käyttö ja niiden analysoinnin, arvioinnin ja tulkinnan tulisi olla luonteva osa terveystiedon opiskelua.

Lisäksi kannattaa harjoitella terveystiedolle tyypillisen tekstin, yksinkertaisten diagrammien, kaavioiden ja taulukoiden tuottamista sekä kuva-aineistojen täydentämistä sähköisillä välineillä. Myös Abitti-koejärjestelmään kannattaa tutustua.

Yhteistyöterveisin

Terveystiedon jaos

Lisätietoa:

Ylioppilaskokeen sähköistäminen: <https://digabi.fi/>

Abitti-järjestelmä: <http://www.abitti.fi/>

Määräykset ja ohjeet <https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/ylioppilastutkinto/yleiset-maaraykset-ja-ohjeet>

Terveystiedon esimerkkitehtäviä <https://digabi.fi/kokeet/esimerkkitehtavat/terveystieto/>

---

¹ Marraskuussa 2016 käytössä olevat piirto-ohjelmat